

V bohosudovské jezuitské rezidenci a pozdější škole hluboko do minulého století visel obraz šlechtice, jehož úbor jasně odkazoval na to, že tento muž svůj život prožil v bouřlivém období 17. století. Portrét sice vznikl až řadu let po jeho smrti, jistě však podle starší předlohy, kterou neznáme, která ale zřejmě byla protějškem k dochovanému portrétu jeho manželky. Spolu s ní stál totiž onen urozený pán u rozkvětu Bohosudova coby vyhlášeného severočeského poutního místa a u vzniku tamního úchvatného barokního areálu s chrámem a přilehlými ambity. Vyobrazeny, zhruba padesátník, má prošedivělé, dozadu sčesané vlasy a krátký plnovous. Na diváka nehledí přímo, jeho pohled směřuje někam doleva. Jeho krk zdobí tehdy módní krajkový límec, posazený na tmavé vestě s otevřenými rukávci, pod vestou je bílá košile. Přes levé rameno má šlechtic zavěšenou šerpu, přes pravé závěs svého kordu, takže samotná zbraň, či spíše jen její horní část s rukojetí, se na obraze objevuje po jeho levém boku. Šlo tedy o praváka, protože jedine pravou rukou mohl kord tasit. Na nohou má oblečeny světlé punčochy, přes ně krátké, po kolena sahající kalhoty, na nohou tmavé polobotky, zřejmě se zdobnými sponami. Levou ruku má poněkud nepodařeně – kopírující malíř nebyl nijak vynikajícím umělcem – opřenou o bok, pravou pokládá na peřím zdobený klobouk ležící na nějaké truhle. Zpod klobouku vyčnívají rukavice, a ještě pod nimi také rozvinutá listina s neznámým textem. Snad závět, v níž si přál, aby po smrti jeho a jeho manželky připadla část rodinného majetku jezuitům, nebo snad (vezmeme-li v potaz, že původní portrét nemusel mít s jezuitou nic společného) listina, kterou ho císař Ferdinand II. povýšil do stavu svobodných pánů? Muž stojí na šachovnicově vykládaném pódiu, k němuž vede několik schůdků. Bezprostředně za ním visí, v pozorovatelově pohledu v levé části obrazu, tmavá draperie s třásněmi, vpravo se otevírá pohled do krajiny. V ní je jasně patrný horský masiv a pod

ním zámek. Bohužel, ten je na dochovaném snímku, jediném, který po zmizelém obraze zbyl, zcela nezřetelný. Už předválečný německý badatel vyslovil domněnku, že se jedná o zámek v Soběchlebech, k čemuž se také kloním. A to z toho prostého důvodu, že onen horský masiv lze jistě ztotožnit s Krušnými horami, zvláště když se jeho prostřední špičatá část nápadně podobá Komáří Hůrce, tyčící se nad Krupkou, potažmo nad Soběchleby. Latinský nápis v pásu pod obrazem portrétovaného identifikoval jako urozeného pána Alexandra Regnierse, (B) barona z Bleylebenu, pána na Kyšperku, Všebořicích a Soběchlebech, dvorského válečného radu císaře Ferdinanda II. a plukovníka, fundátora jezuitské rezidence v Bohosudově, tehdejšího Šajnově, německy Mariaschein.¹ Jde o postavu historiografií zapomenutou, o níž ani starší regionální historikové nedokázali říci mnoho. Zvláště v jeho původu a mládí se doslova ztraceli. Skutečně, Alexandr Regniers z Bleylebenu se ze záplavy bezejmenných nižších důstojníků vynořil až po Bílé hoře, již v poměrně pokročilém věku, o to závratnější však následně jeho kariéra byla. Od příslovečné píky se vypracoval v císařské armádě z hejtmana na plukovníka a člena dvorské válečné rady, z bezvýznamného rytíře ve svobodného pána, z bezzemka v majitele několika českých panství a statků, ze společensky opomíjeného outsidera v oblíbeného společníka nejvyšší aristokracie. To vše v řádu přibližně deseti, patnácti let, jak to bylo možné (v takovém množství podobných případů) snad jen v období třicetileté války. Pátrání po Bleylebenových osudech je nicméně velmi nesnadné. S výjimkou jedné proslulé epizody a jednoho odvážného vojenského výpadu na vlastní pěst nevykonal během bojů dlouhé války nic natolik mimořádného, aby pronikl na stránky soudobých analů a oslavných spisů. A – co je snad ještě pozoruhodnější – nedostal se ani do žádných vleklých soudních sporů, díky nimž by se o něm v příslušných archivních složkách dochovalo přece jen více informací. To každopádně neznamená, že by jeho život byl klidný, nezáživný, nebo dokonce nudný. Naopak. Nepochybuji, že životní osudy Alexandra Regnierse, který se stal vojákem již mnoho let před vypuknutím třicetileté války, musely být velmi barvitě a dobrodružně. Jen k nim chybějí podklady, abychom je mohli rekonstruovat. Následující portrét tak je poskládán z pouhých drobností, ze sporých informací, ze zdrojů rozestých napříč nejrůznějšími dokumenty domácí i zahraniční proveniencí. Navíc mapujících prakticky výlučně až druhou polovinu pestrého Bleylebenova sedmdesátiletého života.

Původ a příchod do Čech

Před koncem druhé světové války a následným vysídlením sudetských Němců patřil k nejpobulárnějším pohostinským zařízením v Krupce a okolí bohosudovský hostinec s názvem „Zum Ritter von Bleyleben“ (U rytíře Bleylebena). O samotném Bleylebenovi toho ale místní moc nevěděli, natož o jeho původu. Tradoval se tu ovšem poutavý, ba mysteriózní příběh, údajně založený na nějakém starém spisu, podle něhož měl Jan z Bleylebenu pocházet ze starého českého vladysckého rodu, který sídlil na hradě Házmburku. Janův otec Lev prý upadl do nemilosti českého vévody (sic!), načež po zpusťošení svého hradu se svými syny, dvojčaty Janem a Vítem, uprchnul do Krušných hor a zemřel u Ulricha Bleye na hradě Dachsburg u Lauensteinu. Jan se ale poté vrátil do Čech a stal se tu dokonce županem (Gaugraf). Sídlil přitom na hradě Kyšperku. Na tom se děly záhadné a podivné věci, které dle ústního podání nakonec vedly ke smrti tohoto bájněho rytíře.² Samozřejmě, jde o čirý nesmysl, který suploval neznalost skutečného původu Bleylebenů.

Na tom, že Bleylebenové pocházeli z Nizozemí, se shodli již starší historikové³ a nepochybují o tom ani současní genealogové.⁴ Vycházeli nepochybně z aktu, jímž byli „*nizozemští junkeři*“ Alexandr Regniers a jeho bratr Jakub potvrzení císařem Rudolfem II.⁵ v rytířském stavu.⁶ Jenže Nizozemí, to je široký, a navíc zavádějící pojem. U mnoha čtenářů by mohl evokovat dojem, že do českých zemí Bleylebenové přišli ze současného Nizozemí a, jelikož se tak stalo ještě před Bílou horou, že příslušníci rodu byli s největší pravděpodobností evangelického vyznání. Dosud nikdo totiž ke svému textu o Bleylebenech nedodal tu podstatnou informaci, že šlo o Nizozemí Španělské, tedy o dnešní Belgie, území výsostně katolické. Indicií je k tomu více než dost, i když to nejpodstatnější, hmatatelný důkaz, nadále chybí. Pomineme-li vlastní skutečnost, že Alexandr Regniers z Bleylebenu byl prokazatelně katolíkem (ti byli koneckonců jako minorita na přelomu 16. a 17. století i v severním Nizozemí) a že se i posléze oženil s katolickou šlechticnou, jsou tu další fakta. Jednak Alexandrův otec působil a podle všeho i žil ve Flandrech, odkud pocházela také Alexandrova švagrová (Jakubova žena). Především však v Belgii, konkrétně v Bruselu, pátral Jakubův praprotomek Oktavián Bleyleben někdy v osmdesátých letech 19. století po svých předcích a byl úspěšný, alespoň právě v Alexandrově případě.⁷